

तत्त्वार्थसूत्रम्

Tattvārthasūtram

परिशिष्ट : प्रथम

Appendix No. 1

तत्त्वार्थसूत्रगत सूत्रपाठ

Recitation of Sūtras of Tattvārthasūtra

तत्त्वार्थसूत्र के प्रारम्भ में पठनीय पद्य

त्रैकाल्यं^१ द्रव्यषट्कं नवपदसहितं जीवषट्कायलेश्याः।

पञ्चान्ये चास्तिकाया ब्रतसमितिगतिज्ञानचारित्रभेदाः॥

इत्येतन्मोक्षमूलं त्रिभुवनमहितैः प्रोक्तमर्हद्विरीशैः।

प्रत्येति श्रद्धाति स्पृशति च मतिमान् यः स वै शुद्धदृष्टिः॥

सिद्धे जयप्रसिद्धे, चउच्चिवहाराहणाफलं पत्ते।

वंदिता अरहंते, वोच्छ आराहण कमसो॥

उज्जोवणमुज्जवणं, णिव्वहणं साहणं च णिच्छरणं।

दंसणणाणचरितं, तवाणमाराहणा भणिया॥

मोक्षमार्गस्य नेतारं, भेत्तारं कर्मभूभृताम्।

ज्ञातारं विश्वतत्त्वानां, वन्दे तद्गुणलब्धये॥

सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्राणि मोक्षमार्गः॥१॥ तत्त्वार्थश्रद्धानं सम्यग्दर्शनम्॥२॥

तन्निसर्गादधिगमाद्वा॥३॥ जीवाजीवास्ववबन्धसंवरनिर्जरामोक्षास्तत्त्वम्॥४॥ नाम-

स्थापनाद्रव्यभावतस्तन्यासः॥५॥ प्रमाणनयैरधिगमः॥६॥ निर्देशस्वामित्वासाधना-

ऽधिकरणस्थितिविधानतः॥७॥ सत्सङ्ख्याक्षेत्रस्पर्शनकालान्तरभावाल्प -

बहुत्वैश्च॥८॥ मतिश्रुतावधिमनःपर्यक्तेवलानि ज्ञानम्॥९॥ तत्प्रमाणे॥१०॥

आद्ये परोक्षम्॥११॥ प्रत्यक्षमन्यत्॥१२॥ मतिः स्मृतिः सज्जा चिन्ताऽभिनिबोध

इत्यनर्थान्तरम्॥१३॥ तदिन्द्रियानिन्द्रियनिमित्तम्॥१४॥ अवग्रहेहाऽवाय-

धारणाः॥१५॥ बहुबहुविधक्षिप्राऽनि:सूताऽनुकूलध्रुवाणां सेतराणाम्॥१६॥

१. ये प्रारम्भिक पद्य पर्यूषण/दशलक्षण पर्व में या सामान्य तौर से भी तत्त्वार्थसूत्र का पाठ

करने वाले लोगों की सुविधा हेतु अन्यत्र से उद्धृत किये गये हैं। इसी प्रकार अन्त में भी कुछ पद्य उद्धृत किये गये हैं।

अर्थस्य॥१७॥ व्यज्जनस्यावग्रहः॥१८॥ न चक्षुरनिन्द्रियाभ्याम्॥१६॥ श्रुतं मतिपूर्वं
द्वयनेकद्वादशभेदम्॥२०॥ भवप्रत्ययोऽवधिर्देवनारकाणाम्॥२१॥ क्षयोपशमनिमित्तः
षड्विकल्पः शेषाणाम्॥२२॥ ऋजुविपुलमती मनःपर्ययः॥२३॥ विशुद्ध्यप्रति-
पाताभ्यां तद्विशेषः॥२४॥ विशुद्धिक्षेत्रस्वामिविषयेभ्योऽवधिमनःपर्यायोः॥२५॥
मतिश्रुतयोर्निर्बन्धो द्रव्येष्वसर्वपर्ययेषु॥२६॥ रूपिष्ववधेः॥२७॥ तदनन्तभागे मनः-
पर्ययस्य॥२८॥ सर्वद्रव्यपर्ययेषु केवलस्य॥२९॥ एकादीनि भाज्यानि युगपदेकस्मिन्ना
चतुर्भ्यः॥३०॥ मतिश्रुतावधयो विपर्ययश्च॥३१॥ सदसतोरविशेषाद्यदृच्छोपलब्धे-
रूमत्तवत्॥३२॥ नैगमसङ्ग्रहव्यवहारजुसूत्रशब्दसमिरुदैवम्भूता नया॥३३॥

इति तत्त्वार्थसूत्रे प्रथमोऽध्यायः॥१॥

औपशमिकक्षायिकौ भावौ मिश्रश्च जीवस्य स्वतत्त्वमौद्यिकपारिणामिकौ
च॥१॥ द्विनवाष्टादशैकविंशतित्रिभेदा यथाक्रमम्॥२॥ सम्यक्त्वचारित्रे॥३॥ ज्ञान-
दर्शनदानलाभभोगोपभोगवीर्याणि च॥४॥ ज्ञानज्ञानदर्शनलब्धयश्चतुस्त्रिपञ्चभेदाः
सम्यक्त्वचारित्रसंयमासंयमाश्च ॥५॥ गतिकषायलिङ्गमिथ्यादर्शनाज्ञानासंयता-
सिद्धलेश्याश्चतुर्स्त्रेकैकैकषट्भेदाः॥६॥ जीवभव्याभव्यत्वानि च ॥७॥
उपयोगो लक्षणम्॥७॥ स द्विविधोऽष्टचतुर्भेदः॥८॥ संसारिणो मुक्ताश्च ॥९०॥
समनस्काऽमनस्काः॥११॥ संसारिणस्त्रस्थावराः॥१२॥ पृथिव्यप्तेजोवायुवन-
स्पतयः स्थावराः॥१३॥ द्वीन्द्रियादयस्त्रसाः॥१४॥ पञ्चन्द्रियाणि॥१५॥
द्विविधानि॥१६॥ निर्वृत्युपकरणे द्रव्येन्द्रियम्॥१७॥ लब्ध्युपयोगौ भावेन्द्रियम्॥१८॥
स्पर्शनरसनघ्राणचक्षुःश्रोत्राणि॥१९॥ स्पर्शरसगन्धवर्णशब्दास्तदर्थाः॥२०॥
श्रुतमनिन्द्रियस्य॥२१॥ वनस्पत्यन्तानामेकम्॥२२॥ कृमिपिपीलिकाप्रमरमनुष्या-
दीनामेकैकवृद्धानि॥२३॥ सञ्ज्ञनः समनस्काः॥२४॥ विग्रहगतौ कर्मयोगः॥२५॥
अनुश्रेणि गतिः॥२६॥ अविग्रहा जीवस्य॥२७॥ विग्रहवती च संसारिणः प्राक्
चतुर्भ्यः॥२८॥ एकसमयाऽविग्रहा॥२९॥ एकं द्वौ त्रीन्वाऽनाहारकः॥३०॥
सम्मूर्च्छनगर्भोपपादा जन्म ॥३१॥ सचित्तशीतसंवृताः सेतरा मिश्राश्चैक-
शस्तद्योनयः॥३२॥ जरायुजाण्डजपोतानां गर्भः॥३३॥ देवनारकाणामुपपादः॥३४॥
शेषाणां सम्मूर्च्छनम्॥३५॥ औदारिकवैक्रियिकाहारकतैजसकार्मणानि
शरीराणि॥३६॥ परं परं सूक्ष्मम्॥३७॥ प्रदेशतोऽसङ्ग्लेयेयगुणं प्राक् तैजसात्॥३८॥
अनन्तगुणे परे॥३९॥ अप्रतीघाते॥४०॥ अनादिसम्बन्धे च॥४१॥ सर्वस्य॥४२॥
तदादीनि भाज्यानि युगपदेकस्मिन्नाचतुर्भ्यः॥४३॥ निरुपभोगमन्त्यम्॥४४॥

गर्भसमूच्छनज माद्यम् ॥४५॥ औपपादिकं वैक्रियिकम् ॥४६॥ लब्धिप्रत्ययं
च ॥४७॥ तैजसमपि ॥४८॥ शुभं विशुद्धमव्याघाति चाहारकं प्रमत्संयतस्यैव ॥४९॥
नारकसमूच्छिनो नपुंसकानि ॥५०॥ न देवाः ॥५१॥ शेषास्त्रिवेदाः ॥५२॥
औपपादिकचरमोत्तमदेहाऽसङ्ख्येवर्षायुषोऽनपवर्त्यायुषः ॥५३॥

इति तत्त्वार्थसूत्रे द्वितीयोऽध्यायः ॥१२॥

रत्नशर्करावालुकापङ्गधूमतमोमहातमः प्रभा भूमयो घनाम्बुवाताकाशप्रतिष्ठाः
सप्ताऽधोऽधः ॥१॥ तासु त्रिंशत्पञ्चविंशतिपञ्चदशदशत्रिपञ्चोनैकनरकशतसहस्राणि
पञ्च चैव यथाक्रमम् ॥२॥ नारका नित्याऽशुभतरलेश्यापरिणामदेहवेदनाविक्रियाः ॥३॥
परस्परोदीरितदुखाः ॥४॥ सङ्क्लिष्टाऽसुरोदीरितदुखाश्च प्राक् चतुर्थ्याः ॥५॥
तेष्वेकत्रिसप्तदशसप्तदशद्वाविंशतित्रियस्त्रिंशत्सागरोपमा सत्त्वानां परा स्थितिः ॥६॥
जम्बूद्वीपलवणोदादयः शुभनामानो द्वीपसमुद्राः ॥७॥ द्विद्विर्विष्कम्भाः पूर्वपूर्वपरिक्षेपिणो
वलयाकृतयः ॥८॥ तन्मध्ये मेरुनाभिर्वृत्तो योजनशतसहस्रविष्कम्भो जम्बूद्वीपः ॥९॥
भरतहैमवतहरिविदेहरम्यकहैरण्यवतैरावतवर्षाः क्षेत्राणि ॥१०॥ तद्विभाजिनः पूर्वा-
परायता हिमवन्महाहिमवन्निषधनीलरुक्मिशिखरिणो वर्षधरपर्वताः ॥११॥ हेमार्जुनत-
पनीयवैदूर्यरजतहेममया ॥१२॥ मणिविचित्रपाशर्वा उपरि मूले च तुल्य-
विस्तारा ॥१३॥ पद्ममहापद्मतिगिञ्छकेसरिमहापुण्डरीकपुण्डरीका हदास्तेषामु-
परि ॥१४॥ प्रथमो योजनसहस्रायामस्तद्विष्कम्भो हदः ॥१५॥ दशयोजनाव-
गाहः ॥१६॥ तन्मध्ये योजनं पुष्करम् ॥१७॥ तद्विगुणद्विगुणा हदाः पुष्कराणि
च ॥१८॥ तन्निवासिन्यो देव्यः श्रीहीधृतिकीर्तिबुद्धिलक्ष्म्यः पल्योपमस्थितयः
ससामानिकपरिषत्काः ॥१९॥ गङ्गासिन्धुरोहितोहितास्याहरिद्विरिकान्तासीतासीतोदाना-
रीनरकान्तासुवर्णरूप्यकूलारक्तारक्तोदाः सरितस्तन्मध्यमाः ॥२०॥ द्वयोर्द्वयोः पूर्वाः
पूर्वगाः ॥२१॥ शेषास्त्वपरगाः ॥२२॥ चतुर्दशनदीसहस्रपरिवृता गङ्गासिन्धादयो
नद्यः ॥२३॥ भरतः षड्विंशतिपञ्चयोजनशतविस्तारः षट् चैकोनविंशतिभागा
योजनस्य ॥२४॥ तद्विगुणद्विगुणविस्तारा वर्षधरवर्षा विदेहान्ताः ॥२५॥ उत्तरा
दक्षिणतुल्याः ॥२६॥ भरतैरावतयोर्वद्विहासौ षट्समयाभ्यामुत्सर्पिण्यवसर्पिणी-
भ्याम् ॥२७॥ ताभ्यामपरा भूमयोऽवस्थिताः ॥२८॥ एकद्वित्रिपल्योपमस्थितयो
हैमवतकहारिवर्षकदैवकुरवकाः ॥२९॥ तथोत्तराः ॥३०॥ विदेहेषु सङ्ख्येय-
कालाः ॥३१॥ भरतस्य विष्कम्भो जम्बूद्वीपस्य नवतिशतभागः ॥३२॥
द्विर्धातकीखण्डे ॥३३॥ पुष्कराद्देवं च ॥३४॥ प्राङ्मानुषोत्तरान्मनुष्याः ॥३५॥ आर्या

तत्त्वार्थसूत्रम्/तत्त्वार्थसूत्रगत सूत्रपाठ

619

Tattvārthaśaṭram / Recitation of Sūtras of Tattvārthaśaṭra

म्लेच्छाश्च।।३६।। भरतैरावतविदेहाः कर्मभूमयोऽन्यत्र देवकुरुत्तरकुरुभ्यः।।३७।।
नृस्थिति परावरे त्रिपल्योपमान्तर्मुहूर्ते।।३८।। तिर्यग्योनिजानां च।।३९।।

इति तत्त्वार्थसूत्रे तृतीयोऽध्यायः।।३।।

देवाश्चतुर्णिकायाः।।१।। आदितस्त्रिषु पीतान्तलेश्याः।।२।। दशष्टपञ्चदादश-
विकल्पाः कल्पोपपन्नपर्यन्ताः।।३।। इन्द्रसामानिकत्रायस्त्रिंशपारिषदात्मरक्षलोक-
पालानीकप्रकीर्णकाभियोग्यकिल्विषिकाश्चैकशः।।४।। त्रायस्त्रिंशलोकपालवर्ज्या
व्यन्तरज्योतिष्काः।।५।। पूर्वयोद्ग्रीन्द्राः।।६।। कायप्रवीचारा आ ऐशानात्।।७।।
शेषाः स्पर्शरूपशब्दमनःप्रवीचाराः।।८।। परेऽप्रवीचाराः।।९।। भवनवासिनोऽसुरनाग-
विद्युत्सुपर्णाग्निवातस्तनितोदधिद्वीपदिक्कुमाराः।।१०।। व्यन्तराः किन्नरकिम्पुरुष-
महोरगगन्धर्वयक्षराक्षसभूतपिशाचाः।।११।। ज्योतिष्काः सूर्याचन्द्रमसौ ग्रहनक्षत्र-
प्रकीर्णकतारकाश्च।।१२।। मेरुप्रदक्षिणा नित्यगतयो नूलोके।।१३।। तत्कृतः
कालविभागः।।१४।। बहिरवस्थिताः।।१५।। वैमानिकाः।।१६।। कल्पोपपन्नाः
कल्पातीताश्च।।१७।। उपर्युपरि।।१८।। सौधमैशानसानत्कुमारमाहेन्द्रब्रह्मब्रह्मोत्तर-
लान्तवकापिष्ठशुक्रमहाशुक्रशतारसहस्रारेष्वानतप्राणतयोरारणाच्युतयोर्नवसु ग्रैवेयकेषु
विजयवैजयन्तजयन्तापराजितेषु सर्वार्थसिद्धौ च।।१९।। स्थितिप्रभावसुखद्युतिलेश्या-
विशुद्धीन्द्रियावधिविषयतोऽधिकाः।।२०।। गतिशरीरपरिग्रहाभिमानतो हीनाः।।२१।।
पीतपद्मशुक्ललेश्या द्वित्रिशेषेषु।।२२।। प्राग्मैवेयकेभ्यः कल्पाः।।२३।। ब्रह्मलोकालया
लौकान्तिकाः।।२४।। सारस्वतादित्यवह्न्यरुणगर्दतोयतुषिताव्याबाधारिष्टाश्च।।२५।।
विजयादिषु द्विचरमाः।।२६।। औपादिकमनुष्येभ्यः शेषास्तिर्यग्योनयः।।२७।। स्थिति-
रसुरनागसुपर्णद्वीपशेषाणां सागरोपमत्रिपल्योपमाद्बृहीनमिता।।२८।। सौधमैशानयोः
सागरोपमे अधिके।।२९।। सानत्कुमारमाहेन्द्रयोः सप्त।।३०।। त्रिसप्तनवैकादश-
त्रयोदशपञ्चदशभिरधिकानि तु।।३१।। आरणाच्युतादूर्ध्वमैकैकेन नवसु ग्रैवेयकेषु
विजयादिषु सर्वार्थसिद्धौ च।।३२।। अपरा पल्योपममधिकम्।।३३।। परतः परतः
पूर्वा पूर्वोन्तरा।।३४।। नारकाणां च द्वितीयादिषु।।३५।। दशर्वर्षसहस्राणि
प्रथमायाम्।।३६।। भवनेषु च।।३७।। व्यन्तराणां च।।३८।। परा पल्योपम-
मधिकम्।।३९।। ज्योतिष्काणां च।।४०।। तदष्टभागोऽपरा।।४१।। लौकान्तिकानामष्टौ
सागरोपमाणि सर्वेषाम्।।४२।।

इति तत्त्वार्थसूत्रे चतुर्थोऽध्यायः।।४।।

अजीवकाया धर्माधर्माकाशपुद्गलाः ॥१॥ द्रव्याणि ॥२॥ जीवाश्च ॥३॥
 नित्यावस्थितान्यरूपाणि ॥४॥ रूपिणः पुद्गलाः ॥५॥ आ आकाशादेक-
 द्रव्याणि ॥६॥ निष्क्रियाणि च ॥७॥ असङ्ख्येयाः प्रदेशा धर्माधर्मैकजीवानाम् ॥८॥
 आकाशस्यानन्ताः ॥९॥ सङ्ख्येयासङ्ख्येयाश्च पुद्गलानाम् ॥१०॥ नाणोः ॥११॥
 लोकाकाशेऽवगाहः ॥१२॥ धर्माधर्मयोः कृत्स्ने ॥१३॥ एकप्रदेशादिषु भाज्यः
 पुद्गलानाम् ॥१४॥ असङ्ख्येयभागादिषु जीवानाम् ॥१५॥ प्रदेशसंहारविसर्पाभ्यां
 प्रदीपवत् ॥१६॥ गतिस्थित्युपग्रहौ धर्माधर्मयोरूपकारः ॥१७॥ आकाशस्याव-
 गाहः ॥१८॥ शरीरवाङ्मनःप्राणापानाः पुद्गलानाम् ॥१९॥ सुखदुःखजीवितमरणोप-
 ग्रहाश्च ॥२०॥ परस्परोपग्रहो जीवानाम् ॥२१॥ वर्तनापरिणामक्रियाः परत्वापरत्वे
 च कालस्य ॥२२॥ स्पर्शरसगन्धवर्णवन्तः पुद्गलाः ॥२३॥ शब्दबन्धसौक्ष्य-
 स्थौल्यसंस्थानभेदतमश्छायाऽतपोद्योतवन्तश्च ॥२४॥ अणवः स्कन्धाश्च ॥२५॥
 भेदसङ्घातेभ्य उत्पद्यन्ते ॥२६॥ भेदादणुः ॥२७॥ भेदसङ्घाताभ्यां चाक्षुषः ॥२८॥
 सद् द्रव्यलक्षणम् ॥२९॥ उत्पादव्ययधौव्ययुक्तं सत् ॥३०॥ तद्वावाव्ययं
 नित्यम् ॥३१॥ अर्पितानर्पितसिद्धेः ॥३२॥ स्निग्धरूक्षत्वाद् बन्धः ॥३३॥ न
 जघन्यगुणानाम् ॥३४॥ गुणसाम्ये सदृशानाम् ॥३५॥ द्व्यधिकादिगुणानां तु ॥३६॥
 बन्धेऽधिकौ पारिणामिकौ च ॥३७॥ गुणपर्यवद् द्रव्यम् ॥३८॥ कालश्च ॥३९॥
 सोऽनन्तसमयः ॥४०॥ द्रव्याश्रया निर्गुणा गुणाः ॥४१॥ तद्वावः परिणामः ॥४२॥

इति तत्त्वार्थसूत्रे पञ्चमोऽध्यायः ॥५॥

कायवाङ्मनःकर्म योगः ॥१॥ स आस्त्रवः ॥२॥ शुभः पुण्यस्याशुभः पाप-
 स्य ॥३॥ सकषायाकषाययोः साम्परायिकेर्यापथयोः ॥४॥ इन्द्रियकषायाव्रतक्रियाः
 पञ्चतुः पञ्चपञ्चविंशतिसङ्ख्याः पूर्वस्य भेदाः ॥५॥ तीव्रमन्दज्ञाताऽज्ञातभावाधिकरण-
 वीर्यविशेषेभ्यस्तद्विशेषः ॥६॥ अधिकरणं जीवाजीवाः ॥७॥ आद्यं संरम्भसमारम्भा-
 रम्भयोगकृतकारितानुमतकषायविशेषैस्त्रिस्त्रिस्त्रिश्चतुश्चैकशः ॥८॥ निर्वतनानिक्षेप-
 संयोगनिसर्गा द्विचतुर्द्वित्रिभेदाः परम् ॥९॥ तत्प्रदोषनिह्वमात्सर्यान्तरायासादनोपद्याता
 ज्ञानदर्शनावरणयोः ॥१०॥ दुःखशोकतापाक्रन्दनवधपरिदेवनान्यात्मपरोभयस्थान्य-
 सद्वेद्यस्य ॥११॥ भूतवृत्यनुकम्पादानसरागसंयमादियोगः क्षान्तिः शौचमिति
 सद्वेद्यस्य ॥१२॥ केवलिश्रुतसङ्घधर्मदिवावर्णवादो दर्शनमोहस्य ॥१३॥ कषायोदया-
 तीव्रपरिणामश्चारित्रमोहस्य ॥१४॥ बह्वागमभपरिग्रहत्वं नारकस्यायुषः ॥१५॥ माया
 तैर्यग्योनस्य ॥१६॥ अल्पागमभपरिग्रहत्वं मानुषस्य ॥१७॥ स्वभावमार्दवं च ॥१८॥
 तत्त्वार्थसूत्रम् / तत्त्वार्थसूत्रगत सूत्रपाठ

निःशीलब्रतत्वं च सर्वेषाम् ॥१६॥ सरागसंयमसंयमासंयमाकामनिर्जराबालतपांसि
दैवस्य ॥२०॥ सम्यक्त्वं च ॥२१॥ योगवक्रता विसंवादनं चाशुभस्य नाम्नः ॥२२॥
तद्विपरीतं शुभस्य ॥२३॥ दर्शनविशुद्धिर्विनयसम्पन्नता शीलब्रतेष्वनतीचारोऽभीक्षण-
ज्ञानोपयोगसंवेगौ शक्तिस्त्यागतपसी साधुसमाधिवैयावृत्यकरणमहंदाचार्यबहुश्रुत-
प्रवचनभक्तिरावश्यकापरिहाणिर्माग्रभावना प्रवचनवत्सलत्वमिति तीर्थकरत्व-
स्य ॥२४॥ परात्मनिन्दाप्रशंसे सदसदगुणोच्छादनोद्भावने च नीचैर्गोत्रस्य ॥२५॥
तद्विपर्ययो नीचैर्वृत्यनुत्सेकौ चोत्तरस्य ॥२६॥ विघ्नकरणमन्तरायस्य ॥२७॥

इति तत्त्वार्थसूत्रे षष्ठोऽध्यायः ॥६॥

हिंसाऽनृतस्तेयाब्रह्मपरिग्रहेभ्यो विरतिर्तम् ॥१॥ देशसर्वतोऽणुमहती ॥२॥
तत्स्थैर्यर्थं भावनाः पञ्च पञ्च ॥३॥ वाङ्मनोगुप्तीर्यादाननिक्षेपणसमित्यालोकित-
पानभोजनानि पञ्च ॥४॥ क्रोधलोभभीरुत्वहास्यप्रत्याख्यानान्यनुवीचीभाषणं च
पञ्च ॥५॥ शून्यागारविमोचितावासपरोपरोधाकरणभैक्षशुद्धिसधर्माविसंवादाः पञ्च ॥६॥
स्त्रीरागकथाश्रवणतन्मनोहराङ्गनिरीक्षणपूर्वरतानुस्मरणवृष्टेष्टरसस्वशरीरसंस्कारत्यागाः
पञ्च ॥७॥ मनोज्ञामनोज्ञेन्द्रियविषयरागद्वेषवर्जनानि पञ्च ॥८॥ हिंसादिष्विहामुत्रा-
पायावद्यदर्शनम् ॥९॥ दुःखमेव वा ॥१०॥ मैत्रीप्रमोदकारुण्यमाध्यस्थ्यानि च सत्त्व-
गुणाधिकक्लिश्यमानविनेयेषु ॥११॥ जगत्कायस्वभावौ वा संवेगवैराग्यार्थम् ॥१२॥
प्रमत्तयोगात्प्राणव्यपरोपणं हिंसा ॥१३॥ असदभिधानमनृतम् ॥१४॥ अदत्तादानं
स्तेयम् ॥१५॥ मैथुनमब्रह्म ॥१६॥ मूर्च्छा परिग्रहः ॥१७॥ निःशल्यो ब्रती ॥१८॥
अगार्यनगारश्च ॥१९॥ अणुव्रतोऽगारी ॥२०॥ दिग्देशानर्थदण्डविरतिसामायिक-
प्रोषधोपवासोपभोगपरिभोगपरिमाणातिथिसंविभागव्रतसम्पन्नश्च ॥२१॥ मारणान्तिकीं
सल्लेखनां जोषिता ॥२२॥ शङ्काङ्कशाविचिकित्साऽन्यदृष्टिप्रशंसासंस्तवाः
सम्यग्दृष्टेरतिचाराः ॥२३॥ ब्रतशीलेषु पञ्च पञ्च यथाक्रमम् ॥२४॥ बन्धवधच्छेदा-
तिभारारोपणान्नपाननिरोधाः ॥२५॥ मिथ्योपदेशरहोभ्याख्यानकूटलेखक्रियान्या-
सापहारसाकारमन्त्रभेदाः ॥२६॥ स्तेनप्रयोगतदाहृतादानविरुद्धराज्यातिक्रमहीना-
धिकमानोन्मानप्रतिरूपकव्यवहाराः ॥२७॥ परविवाहकरणेत्वरिकाऽपरिगृहीता-
परिगृहीतागमनानङ्गक्रीडाकामतीव्राभिनिवेशाः ॥२८॥ क्षेत्रवास्तुहिरण्यसुवर्णधन-
धान्यदासीदासकुप्यप्रमाणातिक्रमाः ॥२९॥ ऊर्ध्वाधस्तिर्यग्व्यतिक्रमक्षेत्रवृद्धिस्मृत्य-
न्तराधानानि ॥३०॥ आनयनप्रेष्यप्रयोगशब्दरूपानुपातपुद्गालक्षेपाः ॥३१॥ कन्दर्प-
कौत्कुच्यमौखर्यासमीक्ष्याधिकरणोपभोगपरिभोगानर्थक्यानि ॥३२॥ योगदुष्प्रणिधा-

नानादरस्मृत्यनुपस्थानानि ॥३३॥ अप्रत्यवेक्षिताऽप्रमार्जितोत्सर्गादानसंस्तरोप-
क्रमणानादरस्मृत्यनुपस्थानानि ॥३४॥ सचित्तसम्बन्धसम्मिश्राभिषवदुष्पक्वा-
हाराः ॥३५॥ सचित्तनिक्षेपापिधानपरव्यपदेशमात्सर्यकालातिक्रमाः ॥३६॥
जीवितमरणाशंसामित्रानुरागसुखानुबन्धनिदानानि ॥३७॥ अनुग्रहार्थं स्वस्यातिसर्गो
दानम् ॥३८॥ विधिद्रव्यदातृपात्रविशेषात्तद्विशेषः ॥३९॥

इति तत्त्वार्थसूत्रे सप्तमोऽध्यायः ॥३९॥

मिथ्यादर्शनाविरितप्रमादकषाययोगा बन्धहेतवः ॥१॥ सकषायत्वाज्जीवः कर्मणो
योग्यान् पुद्गलानादत्ते स बन्धः ॥२॥ प्रकृतिस्थित्यनुभवप्रदेशास्तद्विधयः ॥३॥
आद्यो ज्ञानदर्शनावरणवेदनीयमोहनीयायुर्नामगोत्रान्तरायाः ॥४॥ पञ्चनवद्वृच्छाविंशति-
चतुर्द्विचत्वारिंशद्विपञ्चभेदा यथाक्रमम् ॥५॥ मतिश्रुतावधिमनःपर्ययकेवलानाम् ॥६॥
चक्षुरचक्षुरवधिकेवलानां निद्रानिद्रानिद्राप्रचलाप्रचलाप्रचलास्त्यानगृद्धयश्च ॥७॥
सदसद्वेद्ये ॥८॥ दर्शनचारित्रमोहनीयाकषायकषायवेदनीयाख्यास्त्रिद्विनवषोडशभेदाः
सम्यक्त्वमिथ्यात्वतदुभयान्यकषायकषायौ हास्यरत्यरतिशोकभयजुगुप्सास्त्रीपुन्न-
पुंसकवेदा अनन्तानुबन्धयप्रत्याख्यानप्रत्याख्यानसञ्ज्वलनविकल्पाशचैकशः
क्रोधमानमायालोभाः ॥९॥ नारकतैर्ययोनमानुषदैवानि ॥१०॥ गतिजातिशरीराङ्गोपाङ्ग-
निर्माणबन्धनसङ्घातसंस्थानसंहननस्पर्शरसगन्धवर्णानुपूर्वागुरुलघूपघातपरघाता-
तपोद्योतोच्छ्वासविहायोगतयः प्रत्येकशरीरत्रससुभगसुस्वरशुभसूक्ष्मपर्याप्तिस्थिरा-
देययसःकीर्तिसेतराणि तीर्थकरतं च ॥११॥ उच्चर्नीचैश्च ॥१२॥ दानलाभभोगेष-
भोगवीर्याणाम् ॥१३॥ आदितस्तिसृणामन्तरायस्य च त्रिंशत्सागरोपमकोटीकोट्यः
परा स्थितिः ॥१४॥ सप्ततिर्मोहनीयस्य ॥१५॥ विंशतिर्नामगोत्रयोः ॥१६॥ त्रयस्त्रिं-
शत्सागरोपमाण्यायुषः ॥१७॥ अपरा द्वादश मुहूर्ता वेदनीयस्य ॥१८॥ नामगोत्र-
योरष्टौ ॥१९॥ शेषाणामन्तर्मुहूर्ता ॥२०॥ विपाकोऽनुभवः ॥२१॥ स यथा-
नाम ॥२२॥ ततश्च निर्जरा ॥२३॥ नामप्रत्ययाः सर्वतो योगविशेषात् सूक्ष्मैक-
क्षेत्रावगाहस्थिताः सर्वात्मप्रदेशेष्वनन्तानन्तप्रदेशाः ॥२४॥ सद्वेद्यशुभायुर्नामगोत्राणि
पुण्यम् ॥२५॥ अतोऽन्यत्पापम् ॥२६॥

इति तत्त्वार्थसूत्रे अष्टमोऽध्यायः ॥८॥

आस्ववनिरोधः संवरः ॥१॥ स गुप्तिसमितिधर्मानुप्रेक्षापरीषहजयचारित्रैः ॥२॥
तपसा निर्जरा च ॥३॥ सम्यग्योगनिग्रहो गुप्तिः ॥४॥ ईर्याभाषैषणादाननिक्षेपोत्सर्गः

समितयः ॥५॥ उत्तमक्षमामार्दवार्जवशौचसत्यसंयमतपस्त्यागाकिञ्चन्यब्रह्मचर्याणि
 धर्मः ॥६॥ अनित्याशरणसंसारैकत्वान्यत्वाशुच्यास्ववसंवरनिर्जरालोकबोधिदुर्लभ-
 धर्मस्वाख्यातत्वानुचिन्तनमनुप्रेक्षाः ॥७॥ मार्गाच्यवननिर्जरार्थं परिषोढव्याः परी-
 षहाः ॥८॥ क्षुत्पिपासाशीतोष्णदंशमशकनाग्न्यारतिस्त्रीचर्यानिषद्याशय्याक्रोशवधया-
 चनालाभरोगतृणस्पर्शमलसत्कारपुरस्कारप्रज्ञाज्ञानादर्शनानि ॥९॥ सूक्ष्मसाम्परायच्छ-
 द्रमस्थवीतरागयोश्चतुर्दशा ॥१०॥ एकादश जिने ॥११॥ बादरसाम्पराये सर्वे ॥१२॥
 ज्ञानावरणे प्रज्ञाऽज्ञाने ॥१३॥ दर्शनमोहान्तराययोरदर्शनालाभौ ॥१४॥ चारित्रमोहे
 नाग्न्यारतिस्त्रीनिषद्याक्रोशयाचनासत्कारपुरस्काराः ॥१५॥ वेदनीये शेषाः ॥१६॥
 एकादयो भाज्या युगपदेकस्मिन्नैकोनविंशतेः ॥१७॥ सामायिकच्छेदोपस्थापना-
 परिहारविशुद्धिसूक्ष्मसाम्पराययथाख्यातमिति चारित्रम् ॥१८॥ अनशनावमौर्दर्यवृत्ति-
 परिसङ्घव्यानरसपरित्यागविविक्तशय्यासनकायक्लेशा बाह्यं तपः ॥१९॥ प्रायश्चित्त-
 विनयवैयाकृत्यस्वाध्यायव्युत्सर्गध्यानान्युत्तरम् ॥२०॥ नवचतुर्दशपञ्चद्विभेदा यथाक्रमं
 प्राग्ध्यानात् ॥२१॥ आलोचनप्रतिक्रमणतदुभयविवेकव्युत्सर्गतपश्छेदपरिहारोप-
 स्थापनाः ॥२२॥ ज्ञानदर्शनचारित्रोपचाराः ॥२३॥ आचार्योपाध्यायतपस्विशैक्षण्टान-
 गणकुलसङ्घसाधुमनोज्ञानाम् ॥२४॥ वाचनाप्रच्छनानुप्रेक्षाऽम्नाय-
 धर्मोपदेशाः ॥२५॥ बाह्याभ्यन्तरोपध्योः ॥२६॥ उत्तमसंहननस्यैकाग्रचिन्तानिरोधो
 ध्यानमान्तर्मुहूर्तात् ॥२७॥ आर्तरौद्रधर्म्यशुक्लानि ॥२८॥ परे मोक्षहेतू ॥२९॥
 आर्तममनोज्ञस्य सम्प्रयोगे तद्विप्रयोगाय स्मृतिसमन्वाहारः ॥३०॥ विपरीतं
 मनोज्ञस्य ॥३१॥ वेदनायाश्च ॥३२॥ निदानं च ॥३३॥ तदविरतदेशविरतप्रमत्त-
 संयतानाम् ॥३४॥ हिंसानृतस्तेयविषयसंरक्षणेभ्यो रौद्रमविरतदेशविरतयोः ॥३५॥
 आज्ञापायविपाकसंस्थानविचयाय धर्म्यम् ॥३६॥ शुक्ले चाद्ये पूर्वविदः ॥३७॥ परे
 केवलिनः ॥३८॥ पृथक्त्वैकत्ववितर्कसूक्ष्मक्रियाप्रतिपातिव्युपरतक्रियानिवर्ती-
 नि ॥३९॥ च्येकयोगकाययोगाऽयोगानाम् ॥४०॥ एकाश्रये सवितर्कवीचारे पूर्वे ॥४१॥
 अवीचारं द्वितीयम् ॥४२॥ वितर्कः श्रुतम् ॥४३॥ वीचारोऽर्थव्यञ्जनयोगसङ्ग-
 क्रान्तिः ॥४४॥ सम्यग्दृष्टिश्रावकविरतानन्तवियोजकदर्शनमोहक्षपकोपशान्त-
 मोहक्षपकक्षीणमोहजिना: क्रमशोऽसङ्घव्येयगुणनिर्जराः ॥४५॥ पुलाकबकुशकुशील-
 निग्रन्थस्नातका निग्रन्थाः ॥४६॥ संयमश्रुतप्रतिसेवनातीर्थलङ्घलेश्योपपादस्थान-
 विकल्पः साध्याः ॥४७॥

इति तत्त्वार्थसूत्रे नवमोऽध्यायः ॥६॥

मोहक्षयाज्ञानदर्शनावरणान्तरायक्षयाच्च केवलम् ॥१॥ बन्धहेत्वभावनिर्जराभ्यां
 कृत्स्नकर्मविप्रमोक्षो मोक्षः ॥२॥ औपशमिकादिभव्यत्वानां च ॥३॥ अन्यत्र
 केवलसम्यक्त्वज्ञानदर्शनसिद्धत्वेभ्यः ॥४॥ तदनन्तरमूर्ध्वं गच्छत्यालोकान्तात् ॥५॥
 पूर्वप्रयोगादसङ्गत्वाद् बन्धच्छेदात्तथागतिपरिणामाच्च ॥६॥ आविद्यकुलालचक्र-
 वदव्यपगतलेपालाबुवदेरण्डबीजवदग्निशिखावच्च ॥७॥ धर्मास्तिकायाभावात् ॥८॥
 क्षेत्रकालगतिलिङ्गतीर्थचारित्रप्रत्येकबुद्धबोधितज्ञानावगाहनान्तरसङ्ख्याल्पबहुत्वतः
 साध्याः ॥९॥

इति तत्त्वार्थसूत्रे दशमोऽध्यायः ॥१०॥

कोटिशतं द्वादश चैव कोट्यो लक्ष्याण्यशीतिस्थिधिकानि चैव।
 पञ्चाशदष्टौ च सहस्रसङ्ख्यामेतच्छृतं पञ्चपदं नमामि।।
 अरहंतभासियत्थं गणहरदेवेहिं गंथियं सव्वं।।
 पणमामि भत्तिजुत्तो, सुदणाणमहोवयं सिरसा।।
 अक्षरमात्रपदस्वरहीनं व्यञ्जनसन्धिविवर्जितरेफम्।।
 साधुभिरत्र मम क्षमितव्यं को न विमुद्यति शास्त्रसमुद्रे।।
 दशाध्यायपरिच्छिन्ने तत्त्वार्थं पठिते सति।।
 फलं स्यादुपवासस्य भाषितं मुनिपुङ्गवैः।।
 तत्त्वार्थसूत्रकर्त्तारं गृद्धपिच्छोपलक्षितम्।।
 वन्दे गणीन्द्रसञ्जातमुमास्वामिमुनीश्वरम्।।
 जं सक्रइ तं कीरइ, जं च ण सक्रइ तहेव सद्वहणं।।
 सद्वहमाणो जीवो, पावइ अजरामरं ठाणं।।
 तवयरणं वयधरणं, संजमसरणं च जीवदयाकरणं।।
 अंते समाहिमरणं, चउविहदुक्खं णिवारेई।।

- ● -

तत्त्वार्थसूत्रम्

Tattvārthasūtram

परिशिष्ट : द्वितीय

Appendix No. 2

तत्त्वार्थसूत्रगत सूत्रों का अकारादि क्रम

Alphabetic order of Sūtras of Tattvārthasūtra

अगार्यनगारश्च	७।१६	अल्पारम्भपरिग्रहत्वं	६।१७
अजीवकाया धर्माधर्माकाश-	५।१	अवग्रहेहाऽवायधारणाः	१।१५
अणवः स्कन्धाश्च	५।२५	अविग्रहा जीवस्य	२।२७
अणुब्रतोऽगारी	७।२०	अवीचारं द्वितीयम्	६।४२
अतोऽन्यत्पापम्	८।२६	असङ्ख्येयभागादिषु	५।१५
अदत्तादानं स्तेयम्	७।१५	असङ्ख्येयाः प्रदेशा	५।८
अधिकरणं जीवाजीवाः	६।७	असदभिधानमनृतम्	७।१४
अनन्तगुणे परे	२।३६	आ आकाशादेकद्रव्याणि	५।६
अनशनावमौदर्य-	६।१६	आकाशस्यानन्ताः	५।६
अनादिसम्बन्धे च	२।४१	आकाशस्यावगाहः	५।१८
अनित्याशरण-	६।७	आचार्योपाध्यायतपस्वि-	६।२४
अनुग्रहार्थ स्वस्यातिसर्गो	७।३८	आज्ञापायविपाकसंस्थान-	६।३६
अनुश्रेणि गतिः	२।२६	आदितस्तिसृणामन्तरायस्य च	८।१४
अन्यत्र केवलसम्यक्त्व-	१०।४	आदितस्त्रिषु पीतान्तलेश्याः	४।२
अपरा द्वादश मुहूर्ता	८।१८	आद्यं संरम्भसमारम्भा-	६।८
अपरा पल्योपममधिकम्	४।३३	आद्ये परोक्षम्	१।११
अप्रतीघाते	२।४०	आद्यो ज्ञानदर्शनावरण-	८।४
अप्रत्यवेक्षिताऽप्रमार्जितो-	७।३४	आनयनप्रेष्यप्रयोग-	७।३१
अर्थस्य	१।१७	आरणाच्युतादूर्धर्वमेकैकेन-	४।३२
अर्पितानर्पितसिद्धेः	५।३२	आर्तममनोज्ञस्य	६।३०

आर्तरौद्रधर्म्यशुक्लानि	६।२८	औपपादिकमनुष्येभ्यः	४।२७
आर्या म्लेच्छाश्च	३।३६	औपशमिकक्षायिकौ भावौ	२।१९
आलोचनप्रतिक्रमण-	६।२२	औपशमिकादिभव्यत्वानां च	१०।३
आविद्धकुलालचक्रवद्-	१०।७	कन्दर्पकौत्कुच्यमौखर्या-	७।३२
आस्त्रवनिरोधः संवरः	६।१९	कल्पोपपत्राः कल्पातीताश्च	४।१७
इन्द्रसामानिकत्रायस्त्रिंश-	४।४	कषायोदयातीत्रपरिणाम-	६।१४
इन्द्रियकषायात्रतक्रियाः	६।५	कायप्रवीचारा आ ऐशानात्	४।७
ईर्याभाषैषणादान-	६।५	कायवाङ्मनःकर्म योगः	६।१
उच्चैर्णीचैश्च	८।१२	कालश्च	५।३६
उत्तमक्षमामार्दवार्जव-	६।६	कृमिपीतिकाग्रमर-	२।२३
उत्तमसंहननस्यैकाग्र-	६।२७	केवलिश्रुतसङ्घर्थम्-	६।१३
उत्तरा दक्षिणतुल्याः	३।२६	क्रोधलोभभीरुत्व-	७।५
उत्पादव्ययधौव्ययुक्तं सत्	५।३०	क्षयोपशमनिमित्तः	१।२२
उपयोगो लक्षणम्	२।८	क्षुत्पिपासाशीतोष्ण-	६।६
उपर्युपरि	४।१८	क्षेत्रकालगतिलङ्गतीर्थ-	१०।६
ऊर्ध्वाधस्तिर्यग्व्यतिक्रम-	७।३०	क्षेत्रवास्तुहिरण्यसुवर्ण-	७।२६
ऋजुविपुलमती मनःपर्ययः	१।२३	गङ्गासिन्धुरोहित्रोहितास्या-	३।२०
एकं द्वौ त्रीन्वाऽनाहारकः	२।३०	गतिकषायलङ्ग-	२।६
एकद्वित्रिपल्योपमस्थितयो	३।२६	गतिजातिशरीराङ्गोपाङ्ग-	८।११
एकप्रदेशादिषु भाज्यः	५।१४	गतिशरीरपरिग्रहाभिमानतो	४।२१
एकसमयाऽविग्रहा	२।२६	गतिस्थित्युपग्रहौ	५।१७
एकादयो भाज्या-	६।१७	गर्भसमूर्च्छनजमाद्यम्	२।४५
एकादश जिने	६।११	गुणपर्यवद् द्रव्यम्	५।३८
एकादीनि भाज्यानि	१।३०	गुणसाम्ये सदृशानाम्	५।३५
एकाश्रये सवितर्कवीचारे-	६।४१	चक्षुरचक्षुरवधिकेवलानां	८।७
औदारिकवैक्रियिकाहारक-	२।३६	चतुर्दशनदीसहस्रपरिवृता	३।२३
औपपादिकं वैक्रियिकम्	२।४६	चारित्रमोहे नाम्न्यारति-	६।१५
औपपादिकचरमोत्तम-	२।५३	जगत्कायस्वभावौ वा	७।१२

जम्बूदीपलवणोदादयः	३।७	तद्वावाव्ययं नित्यम्	५।३१
जरायुजाण्डजपोतानां गर्भः	२।३३	तद्विपरीतं शुभस्य	६।२३
जीवभव्याभव्यत्वानि च	२।७	तद्विपर्ययो नीचैर्वृत्यनुत्सेकौ-	६।२६
जीवाजीवास्त्रवबन्धसंवर-	१।४	तद्विभाजिनः पूर्वापरायता-	३।११
जीवाश्च	५।३	तन्निवासिन्यो देव्यः श्रीही-	३।१६
जीवितमरणाशंसा-	७।३७	तन्निसर्गादिगमाद्वा	१।३
ज्ञानदर्शनचारित्रोपचाराः	६।२३	तन्मध्ये मेरुनाभिर्वृत्तो-	३।१६
ज्ञानदर्शनदानलाभ-	२।४	तन्मध्ये योजनं पुष्करम्	३।१७
ज्ञानाज्ञानदर्शनलब्ध्यश्चतुस्त्रि-	२।५	तपसा निर्जरा च	६।३
ज्ञानावरणे प्रज्ञाऽज्ञाने	६।१३	ताभ्यामपरा भूमयो-	३।२८
ज्योतिष्काः सूर्याचन्द्रमसौ-	४।१२	तासु त्रिंशत्पञ्चविंशति-	३।२
ज्योतिष्काणां च	४।४०	तिर्यग्योनिजानां च	३।३६
ततश्च निर्जरा	८।२३	तीव्रमन्दज्ञाताऽज्ञातभावा-	६।६
तत्कृतः कालविभागः	४।१४	तेष्वेकत्रिसप्तदशसप्तदश-	३।६
तत्वार्थश्रद्धानं सम्यग्दर्शनम्	१।२	तैजसमपि	२।४८
तत्प्रदोषनिह्व-	६।१०	त्रयस्त्रिंशत्सागरोपमाण्यायुषः	८।१७
तत्प्रमाणे	१।१०	त्रायस्त्रिंशलोकपालवर्ज्या-	४।५
तत्स्थैर्यार्थं भावनाः-	७।३	त्रिसप्तनवैकादशत्रयोदश-	४।३१
तथोत्तराः	३।३०	त्र्येकयोगकाययोगाऽयोगानाम्	६।४०
तदनन्तभागे मनःपर्ययस्य	१।२८	दर्शनचारित्रमोहनीया-	८।१६
तदनन्तरमूर्ध्वं	१०।५	दर्शनमोहान्तराययो-	६।१४
तदविरतदेशविरत-	६।३४	दर्शनविशुद्धिर्विनयसम्पन्नता-	६।२४
तदष्टभागोऽपरा	४।४१	दशयोजनावगाहः	३।१६
तदादीनि भाज्यानि-	२।४३	दशार्वषसहस्राणि प्रथमायाम्	४।३६
तदिन्द्रियानिन्द्रियनिमित्तम्	१।१४	दशाष्टपञ्चद्वादशविकल्पाः	४।३
तदद्विगुणद्विगुणविस्तारा-	३।२५	दानलाभभोगोपभोग-	८।१३
तदद्विगुणद्विगुणा हृदाः-	३।१८	दिग्देशानर्थदण्डविरति-	७।२१
तद्वावः परिणामः	५।४२		

दुःखमेव वा	७।१०	निःशल्यो ब्रती	७।१८
दुःखशोकतापाक्रन्दन-	६।११	निःशीलब्रतत्वं च सर्वेषाम्	६।१६
देवनारकाणामुपपादः	२।३४	नित्यावस्थितान्यरूपाणि	५।४
देवाश्चतुर्णिकायाः	४।१	निदानं च	६।३३
देशसर्वतोऽणुमहती	७।१२	निरुपभोगमन्त्यम्	२।४४
द्रव्याणि	५।१२	निर्देशस्वामित्वसाधना-	१।७
द्रव्याश्रया निर्गुणा गुणाः	५।४१	निर्वर्तनानिक्षेपसंयोगनिसर्गा-	६।६
द्वयोद्वयोः पूर्वाः पूर्वगाः	३।२१	निर्वृत्युपकरणे द्रव्येन्द्रियम्	२।१७
द्विनवाष्टादशैकविंशति-	२।१२	निष्क्रियाणि च	५।७
द्विद्विर्विष्कम्भाः पूर्वपूर्व-	३।१८	नृस्थिती परावरे	३।३८
द्विर्धातकीखण्डे	३।३३	नैगमसङ्ग्रहव्यवहारजुसूत्र-	१।३३
द्विविधानि	२।१६	पञ्चनवद्व्यष्टाविंशति-	८।५
द्वीन्द्रियादयस्त्रसाः	२।१४	पञ्चेन्द्रियाणि	२।१५
द्व्यधिकादिगुणानां तु	५।३६	पद्ममहापद्मतिगिज्ञ-	३।१४
धर्माधर्मयोः कृत्स्ने	५।१३	परं परं सूक्ष्मम्	२।३७
धर्मास्तिकायाभावात्	१०।८	परतः परतः पूर्वा-	४।३४
न चक्षुरनिन्द्रियाभ्याम्	१।१६	परविवाहकरणेत्वरिका-	७।२८
न जघन्यगुणानाम्	५।३४	परस्परोदीरितदुःखाः	३।४
न देवाः	२।५१	परस्परोपग्रहो जीवानाम्	५।२१
नवचतुर्दशपञ्चद्वि-	६।१२	परात्मनिन्दाप्रशंसे	६।२५
नाणोः	५।११	परा पल्योपममधिकम्	४।३६
नामगोत्रयोरष्टौ	८।१६	परे केवलिनः	६।३८
नामप्रत्ययाः सर्वतो	८।२४	परेऽप्रवीचाराः	४।६
नामस्थापनाद्रव्यभाव-	१।५	परे मोक्षहेतू	६।२६
नारकतैर्यग्येनमानुषदैवानि	८।१०	पीतपद्मशुक्ललेश्या-	४।२२
नारकसमूच्छिनो नपुंसकानि	२।५०	पुलाकबकुशकुशील-	६।४६
नारकाणां च द्वितीयादिषु	४।३५	पुष्करार्द्धं च	३।३४
नारका नित्याशुभतरलेश्या-	३।३	पूर्वप्रयोगादसङ्गत्वाद-	१।०।६

तत्त्वार्थसूत्रम्/तत्त्वार्थसूत्रगत सूत्रों का अकारादि क्रम

629

Tattvārthaśūtram/Alphabetic order of Sūtras of Tattvārthaśūtra

पूर्वयोद्दीन्द्रिनाः	४।१६	भवनेषु च	४।३७
पृथक्तैकत्ववितर्क-	६।३६	भवप्रत्ययोऽवधिर्देव-	१।२१
पृथिव्यप्तेजोवायु-	२।१३	भूतव्रत्यनुकम्पादान-	६।१२
प्रकृतिस्थित्यनुभवप्रदेशाः-	८।३	भेदसङ्घाताभ्यां चाक्षुषः	५।२८
प्रत्यक्षमन्यत्	१।१२	भेदसङ्घातेभ्य उत्पद्यन्ते	५।२६
प्रथमो योजनसहस्रायाम-	३।१५	भेदादणुः	५।२७
प्रदेशतोऽसङ्ख्येयगुणं प्राक्-	२।३८	मणिविचित्रपाश्वा उपरि-	३।१३
प्रदेशसंहारविसर्पाभ्यां-	५।१६	मतिः स्मृतिः सञ्ज्ञा चिन्ता-	१।१३
प्रमत्तयोगात् प्राणव्यपरोपणं-	७।१३	मतिश्रुतयोर्निबन्धो-	१।२६
प्रमाणनयैरधिगमः	१।६	मतिश्रुतावधयो विपर्ययश्च	१।३१
प्राग् ग्रैवेयकेभ्यः कल्पा:	४।२३	मतिश्रुतावधिमनःपर्यय-	१।६
प्राङ् मानुषोत्तरान्मनुष्याः	३।३५	मतिश्रुतावधिमनःपर्यय-	८।६
प्रायश्चित्तविनयवैयावृत्य-	६।२०	मनोज्ञामनोऽन्तिर्विषय-	७।८
बन्धवधच्छेदातिभारारोपणा-	७।२५	माया तैर्यग्योनस्य	६।१६
बन्धहेत्वभावनिर्जराभ्यां-	१०।२	मारणान्तिकां सल्लेखनां-	७।२२
बन्धेऽधिकौ पारिणामिकौच	५।३७	मार्गाच्चवननिर्जरार्थ-	६।८
बहिरवस्थिताः	४।१५	मिथ्यादर्शनाविरतिप्रमाद-	८।१
बहुबहुविधक्षिप्राऽन्तिःसृता-	१।१६	मिथ्योपदेशरहोभ्याख्यान-	७।२६
बद्धारभपरिग्रहत्वं नारक-	६।१५	मूर्च्छा परिग्रहः	७।१७
बादरसाम्पराये सर्वे	६।१२	मेरुप्रदक्षिणा नित्यगतयो	४।१३
बाह्याभ्यन्तरोपध्योः	६।२६	मैत्रीप्रमोदकारुण्य-	७।११
ब्रह्मलोकालया लौकान्तिकाः	४।२४	मैथुनमब्रह्म	७।१६
भरतः षड्विंशतिपञ्चयोजन-	३।२४	मोहक्षयाज्ञानदर्शनावरणा	१।०१
भरतस्य विष्कम्भो जम्बूद्वीपस्य	३।३२	योगदुष्प्रणिधानानादर-	७।२३
भरतहैमवतहरिविदेह-	३।१०	योगवक्रता विसंवादनं-	६।२२
भरतैरावतयोर्वृद्धिहासौ	३।२७	रत्नशर्करावालुकापङ्कधूम-	३।१
भरतैरावतविदेहाः	३।३७	रूपिणः पुद्गलाः	५।५
भवनवासिनोऽसुरनाग-	४।१०	रूपिष्ववधेः	१।२७

लब्धिप्रत्ययं च	२।४७	व्यन्तराणां च	४।३८
लब्ध्युपयोगौ भावेन्द्रियम्	२।१८	शङ्काकाङ्क्षाविचिकित्सा-	७।२३
लोकाकाशेऽवगाहः	५।१२	शब्दबन्धसौक्ष्यस्थौल्य-	५।२४
लौकान्तिकानामष्टौ	४।४२	शरीरवाङ्मनःप्राणा-	५।१६
वनस्पत्यन्तानामेकम्	२।२२	शुक्ले चाद्ये पूर्वविदः	६।३७
वर्तनापरिणामक्रियाः परत्वा	५।२२	शुभं विशुद्धमव्याघाति-	२।४६
वाङ्मनोगुप्तीर्यादान-	७।४	शुभः पुण्यस्याशुभः पापस्य	६।३
वाचनाप्रच्छनानुप्रेक्षा-	६।२५	शून्यागारविमोचितावास-	७।६
विग्रहगतौ कर्मयोगः	२।२५	शेषाः स्पर्शरूपशब्द-	४।८
विग्रहवती च संसारिणः	२।२८	शेषाणां सम्मूर्च्छनम्	२।३५
विघ्नकरणमन्तरायस्य	६।२७	शेषाणामन्तर्मुहूर्ता	८।२०
विजयादिषु द्विचरमाः	४।२६	शेषास्त्रिवेदाः	२।५२
वितर्कः श्रुतम्	६।४३	शेषास्त्रपरगाः	३।२२
विदेहेषु सङ्ख्येयकालाः	३।३१	श्रुतं मतिपूर्व द्व्यनेक-	१।२०
विधिद्रव्यदातृपात्रविशेषात्-	७।३६	श्रुतमनिन्द्रियस्य	२।२१
विपरीतं मनोज्ञस्य	६।३१	संयमश्रुतप्रतिसेवनातीर्थ	६।४७
विपाकोऽनुभवः	८।२१	संसारिणस्त्रसस्थावराः	२।१२
विंशतिर्नामगोत्रयोः	८।१६	संसारिणो मुक्ताश्च	२।१०
विशुद्धिक्षेत्रस्वामिविषयेभ्यो-	१।२५	स आस्त्रवः	६।२
विशुद्ध्यप्रतिपाताभ्याम्	१।२४	सकषायत्वाज्जीवः कर्मणः	८।२
वीचारोऽर्थव्यञ्जनयोग-	६।४४	सकषायाकषाययोः-	६।४
वेदनायाश्च	६।३२	सङ्क्लिप्तसुरोदीरित-	३।५
वेदनीये शेषाः	६।१६	सङ्ख्येयासङ्ख्येयाश्च-	५।१०
वैमानिकाः	४।१६	स गुप्तिसमितिधर्मानुप्रेक्षा-	६।२
व्रतशीलेषु पञ्च पञ्च यथाक्रमम्	७।२४	सचित्तनिक्षेपापिधान-	७।३६
व्यञ्जनस्यावग्रहः	१।१८	सचित्तशीतसंवृताः सेतराः-	२।३२
व्यन्तराः किन्नरकिम्पुरुष-	४।११	सचित्तसम्बन्धसम्मिश्रा-	७।३५

तत्त्वार्थसूत्रम्/तत्त्वार्थसूत्रगत सूत्रों का अकारादि क्रम

631

Tattvārthasūtram/Alphabetic order of Sūtras of Tattvārthasūtra

सञ्ज्ञिनः समनस्काः	२।२४	सामायिकच्छेदोपस्थापना-	६।१८
सत्सङ्ख्याक्षेत्रस्पर्शन-	१।८	सारस्वतादित्यवह्न्यरुण-	४।२५
सदसतोरविशेषाद्यदृच्छोप-	१।३२	सुखदुःखजीवितमरणो-	५।२०
सदसद्वेद्ये	८।८	सूक्ष्मसाम्परायच्छद्दस्थ-	६।१०
सद् द्रव्यलक्षणम्	५।२६	सोऽनन्तसमयः	५।४०
स द्विविधोऽष्टचतुर्भेदः	२।६	सौधर्मेशानयोः सागरोपमे-	४।२६
सद्वेद्यशुभायुर्नामगोत्राणि-	८।२५	सौधर्मेशानसानत्कुमार-	४।१६
सप्ततिर्मोहनीयस्य	८।१५	स्तेनप्रयोगतदाहतादान-	७।२७
समनस्काऽमनस्काः	२।११	स्त्रीरागकथाश्रवण-	७।७
सम्मूर्च्छनगर्भोपपादा जन्म	२।३१	स्त्रिधरूक्षत्वाद् बन्धः	५।३३
सम्यक्त्वं च	६।२१	स्थितिप्रभावसुखद्युति-	४।२०
सम्यक्त्वचारित्रे	२।३	स्थितिरसुरनागसुपर्णद्वीप-	४।२८
सम्यगदर्शनज्ञानचारित्राणि	१।१	स्पर्शनरसनद्वाचक्षुःश्रोत्राणि	२।१६
सम्यगदृष्टिश्रावकविरतानन्त-	६।४५	स्पर्शरसगन्धवर्ण-	२।२०
सम्यग्योगनिग्रहो गुप्तिः	६।४	स्पर्शरसगन्धवर्णवन्तः	५।२३
स यथानाम	८।२२	स्वभावमार्दवं च	६।१८
सरागसंयमसंयमासंयमाकाम-	६।२०	हिंसादिष्विहामुत्रापायावद्य-	७।६
सर्वद्रव्यपर्यायेषु केवलस्य	१।२६	हिंसानृतस्तेय विषय-	६।३५
सर्वस्य	२।४२	हिंसानृतस्तेयाब्रह्मपरिग्रहेभ्यो-	७।१
सानत्कुमारमाहेन्द्रयोः सप्त	४।३०	हेमार्जुनतपनीयवैदूर्यरजत-	३।१२

- ● -